

Використання елементів медіа-технологій та ІКТ з метою формування ключових компетентностей, активізації навчально-творчої діяльності учнів

Сучасна епоха – це час змін, інновацій. Актуальною є проблема пошуку новітніх форм реалізації уроку в умовах класно-урочної системи, оскільки одне зі стратегічних завдань реформування є «виведення освіти в Україні на рівень освіти розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних, структурних, організаційних засад» [1].

Актуальність

Реформування національної системи освіти України спрямоване на становлення Нової української школи, покликаної формувати цілісну, усебічно розвинену особистість, інноватора, здатного змінювати навколишній світ, конкурувати на ринку праці, вчитися усе життя. /2/ На думку науковців, методистів медіа-освіта та комп'ютерні технології певним чином поєднують елементи інших освітніх технологій, зокрема технології розвивального навчання, особистісно орієнтованого навчання, інтерактивного навчання, проектної технології.

Досвід переконує, що комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей учнів, його застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Дає змогу формувати ключові компетентності учнів : вміння вчитися, інформаційно-комунікативну, загальнокультурну, громадянську, соціальну; дає можливість залучати до науково-дослідної та пошукової діяльності, створювати додаткову мотивацію до навчання, а також розвивати інтелектуальні та творчі здібності дитини.

Теоретичне підґрунтя

У науковій літературі висвітлено різні проблеми адаптації та використання ІКТ та мультимедіа в контексті шкільного навчання, методології і теорії

комп'ютеризації освіти .(В. Биков, В. Гузеєв, Ю. Жалдак, Ю. Жук, І. Захарова, О. Полат, С. Раков, А. Федоров). Не залишаються осторонь означеної проблеми й учені-методисти, які пропонують свої варіанти в системі інформатизації: О. Ісаєва, В. Воробцова, Ю. Ковбасенко, О. Куцевол. Тему розглядають у своїх працях психологи (Домрачев В., Болсуновський Н., Пайвіо А. та ін.), психолінгвісти (Мейєр Р. та ін.), педагоги , однак вона є відкритою, тому і актуальною.

Провідна ідея. Новизна

За допомогою ІКТ на уроках словесності можна успішніше реалізувати головні дидактичні функції(пізнавальну, дослідницьку, комунікативну). Для мене цікавим у дослідженні є не стільки технологія комп'ютерного іміджу, скільки освітнє різноманіття та розвиток тих позитивних змін, які відбуваються під впливом мультимедіа.

Розширюються можливості застосування диференційованого підходу в навчанні, здійснюються міжпредметні зв'язки, що дозволяє розширювати кругозір учнів, підвищувати рівень їх культурної освіти, розвивати творчі здібності. Використовуючи медіа-технології та ІКТ, ставлю за мету навчити дітей здобувати інформацію і її аналізувати, розвивати вміння робити це швидко й ефективно, бо це формує навички, які знадобиться їм у житті, незалежно від обраної професії.

Технологія реалізації

При підготовці до уроку, на уроці, для розробки системи домашніх завдань послуговуюся різними програмними продуктами ІКТ та елементами медіа-технологій .

Мультимедійну , телекомунікаційну застосовую з метою залучити учнів до пошуків альтернативних джерел інформації, «вивести» за межі шкільного підручника . Можливість побувати в музеях та історичних місцях України дають віртуальні екскурсії . Використовую, наприклад, проект «Музейний портал», який націлений на популяризацію науки, культури, музейної справи.

(Додаток 1). Готуючись до уроку, продумую систему запитань та завдань, з якими учні працюватимуть після перегляду відео, націлюю їх на виокремлення основного у відеосюжеті, щоб покращити запам'ятовування окремих фактів, біографічних відомостей тощо. Важливим у роботі є перегляд фрагментів фільмів, телепередач (використовую записи телепередач «Великі Українці», «Обличчя української історії»). Наприклад, перед вивченням біографії Григорія Сковороди пропоную дев'ятикласникам переглянути відеоролик «Обличчя української історії. Григорій Сковорода» і дати відповіді на запитання : 1. У зв'язку з чим у фільмі згадано вислів «Мені моя сопілка і вівця дорожчі царського вінця». 2.Сковороду іноді називають неформалом (або хіпі)18 століття. Поміркуйте, які факти з життя митця дають підстави, хай умовно, погодитися з таким визначенням);

Уже традицією на моїх уроках для формування комунікативної компетентності став перегляд «**Експрес-уроків О. Авраменка**» - (Додаток 2). Як альтернативу звичному поясненню правил пропоную учням переглянути відеофрагмент. Зміна одного виду діяльності на інший покращує їх рівень запам'ятовування нового матеріалу.

Інформаційна. З метою пошуку, обробки, обміну інформацією , роботи з базами даних навчаю учнів користуватися сервісом «**Електронні словники**» (Додаток 3).

Інтерактивна. Сьогодення вимагає від сучасної молоді не просто оволодіти комп'ютерною технікою, а й навчитися нестандартно, творчо показати свою роботу, аргументувати дії, думки. Тому ефективними у навчанні є **презентації**. Створення **презентації** – це ефективний методичний прийом, що допомагає в цікавій формі узагальнювати, повторювати, систематизувати й створювати нове на основі вивченого. Комп'ютерна програма Ms PowerPoint дозволяє використовувати мультимедійні можливості комп'ютера під час вивчення різноманітного матеріалу. Учні вчаться бути послідовними у виборі найсуттєвішої інформації, ілюструвати, естетично оформлювати сторінки, представляти аудиторії свою концепцію. Окрім того, за допомогою презентації

застосовую різні форми організації пізнавальної діяльності: фронтальну, групову, індивідуальну. У своїй практичній діяльності найчастіше використовую презентації, створені за допомогою програми Power Point. Школярі готують дослідницькі, творчі, інформаційні, рекламні та виховні проекти. У ході проектної діяльності, крім мультимедійних презентацій, вчу учнів створювати буклети, паспорти літературних героїв, обгортки книг, блоги літературних персонажів. Працюючи із шаблонами програми Microsoft Office Publisher, учні знаходять цікаву інформацію за допомогою традиційних і сучасних інформаційних ресурсів, вчаться творчо опрацьовувати її, представляти власну позицію. Цікавою методичною знахідкою є можливість Google Презентації. Кілька користувачів можуть одночасно працювати над однією презентацією. Це сприяє розвитку самостійної дослідницько-пошукової роботи учнів, учить їх працювати у групі й нести відповідальність за виконану роботу. Сервіс надає дозвіл редагувати, коментувати, переглядати презентацію іншим користувачам. Опрацювавши біографію письменника, учень створює тільки один слайд, дотримуючись хронологічної послідовності. Діти вчаться вибирати та критично оцінювати знайдені матеріали.

Пропоную учням домашні завдання, що мотивують до створення власної медіа - продукції: дібрати музику, яка б відповідала настрою поезії, передавала основну думку, відображала б внутрішній світ автора; створити ментальну карту художнього твору тощо.

Тестові завдання. Окрім вже традиційних форм перевірки знань учнів, ІКТ дають можливість зробити це теж. Сервіс Plickers дозволяє проводити мобільні голосування і фронтальні опитування під час навчального заняття з вивченого або поточного матеріалу в тестовій формі.

На уроках словесності використовую онлайн-ресурси для організації практичної роботи з **візуальними джерелами інформації**. Це дає можливість мотивувати учнів до навчання і використовувати на уроках і вдома їх улюблені девайси. Сервіси допомагають працювати із різними джерелами, створювати медіапродукти:

- **Ейдос-конспект** як освітній продукт та сучасний прийом мнемотехніки сприяє розвитку як логічної сфери, так і образної. Допомогає формувати в школярів навички самостійного збору інформації, робити висновки. У процесі роботи розвивається асоціативне мислення, креативність. Використовую такі етапами занять зі складання ейдос-конспектів :презентація , захист ейдос-конспекту учнями, іноді залучення музичних творів з обґрунтуванням вибору.(Додаток 4)
- **Кроссенси.** Під час розгадування кроссенса розвиваються комунікативні вміння; навички роботи з інформацією; підвищується допитливість і мотивація до вивчення предмету. (Додаток 5)
- **Хмаринки слів(теги слів).** Ця форма роботи дозволяє створити ситуацію цікавості , активізує процес навчання, сприяє кращому засвоєнню знань.(Додаток 6)
- **Padlet** - віртуальна дошка – інструмент для навчання, завдяки якому можливе поєднання тексту, зображення, відео, аудіо в інтерактивному форматі. Застосовую для „мозкового штурму”, на етапі узагальнення та систематизації знань (наприклад, створення сенкану). Учні також можуть брати участь у створенні уроку і додавати свої матеріали на інтерактивну стіну Padlet.
- **Xmind** - чи не найпопулярніша крос-платформенна програма для складання **ментальних карт**. Оригінальні авторські схеми можна створити і з допомогою VideoScribe. Зразки ментальних карт (додаток 7).
- **Ребус** (Генератор ребусів). Розвиває логічне образне мислення, увагу , сприяє розвитку творчих здібностей. У ребусах можна зашифрувати лексеми, лінгвістичні терміни, фразеологізми тощо. (Додаток 8). Цікавим початком уроку української літератури в 8 класі (Василь Герасим'юк «Чоловічий танець») на етапі мотивації стало розгадування учнями ребуса, у якому зашифрувала слово «Карпати».
- Захоплюючими уроки стають тоді, коли учні творчо самореалізуються у процесі навчання. Це можливо і з допомогою інтерактивних ігор, пазлів в **Learningapps**

Ще один ефективний спосіб залучити ІКТ в освітній процес - участь моїх учнів в інтернет-олімпіадах - naurok.com.ua . Вони забезпечують мотивацію до навчання обдарованих учнів та тих, хто поки сумнівається в собі; подання учнівських олімпіад у сучасному форматі; надання неупередженої та об'єктивної оцінки якості знань.

Незважаючи на досить велику кількість електронних ресурсів у мережі, ефективними саме для учнів є ресурси, максимально наближені до їхніх потреб, тобто ті, що створюються та підтримуються на рівні навчального предмета, утворюючи додатковий зв'язок між учнями та вчителем. Таким ресурсом може стати персональний блог учителя. **Блог учителя-словесника** - <https://skurska.blogspot.com/> .

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДОСВІДУ

Результативністю досвіду роботи є підвищення пізнавального інтересу учнів до предмета, підвищення якості знань учнів, розвиток комунікативних навичок, розвиток емоційної та естетичної чутливості, креативність мислення, сформованість науково-дослідницьких навичок, оволодіння ключовими компетентностями .

Література

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>
2. *Концепція «Нова українська школа»*. Київ, 2016, с. 7.
3. Бібліотечка «Дивослова». — 2011. — № 9. — С. 62-74.
4. Галина Шелехова. Використання комп'ютерних технологій на уроках української мови // Українська мова і література в школі. — 2006. — № 5. — С. 4-5.
5. Пентелюк М.І. Сучасний урок української мови.- Харків, Основа, 2007.

6. Умецька Н. Медіаосвіта – сучасна педагогічна технологія // Відкритий урок. – 2010. – № 2 . – С. 14-15.

7. Олефіренко Н. В. Сучасний інструментарій творчості вчителя / Н. В. Олефіренко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. - 2013. - Вип. 21. - С. 227-231. - Режим доступу: <https://goo.gl/tnvZQo>.

8. Андрій Уліщенко. Комп'ютер і вивчення словесності. Корисні поради // Дивослово. — 2006. — № 10. — С. 7-11.